

BARANYAY JUSZTIN O.CIST. A PESTI JOGI KAR UTOLSÓ EGYHÁZJOGI TANSZÉKVEZETŐJE*

SZUROMI Szabolcs Anzelm O.Praem.
egyetemi tanár (PPKE KJPI)

„Mikor legkiválóbb tanítványomnak e munkáját a jogilag érdeklődő magyar közönség elé bocsátom, legyen szabad annak a reményemnek kifejezést adnom, hogy ez a munka, vagy bizonyos részei a nagyvilág számára jobban hozzáférhető nyelven is, mint amely honunk szép nyelve, napvilágot fog látni. Ez nemcsak a szerzőnek, hanem a magyar kanonisztikus tudománynak is érdeke.” írja Baranyay Jusztin professzor 1941. augusztus 3-án Móra Mihály, *Házassági kereseti jog a köteléki perben az egyházi jog szerint* című művének előszavában.¹

1. Baranyay Jusztin személye

Baranyay Jusztin csendes ember volt, keveset és röviden írt, ám ezek az állásfoglalásai mindig lényegre törőek, megfontoltak, mértékadók és meghatározóak voltak. Várpalotán született 1882. december 3-án, általános és középiskolai tanulmányai után belépett a Ciszterci Rend Zirci Kongregációjába 1900. augusztus 29-én, ahol 1907. június 27-én szentelték pappá. Azok közé tartozott, akik a rendi tanulmányokon túli teológiai képzést Ausztriában, Innsbruckban végezték. Ennek hosszú hagyománya volt a magyarországi ciszterci és premontrei közösségek részéről, egészen 1950-ig. Doktori értekezését is Innsbruckban védte meg 1909-ben. Ezzel a fiatal tudós egyike lett a ciszterciek budapesti tanári képzésének rendi körülmények közötti hátteret biztosító *Bernardinum*-nak, mint teológiai tanár, 1915-től pedig mint házfőnök. Innen került át először a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karára, megbízva a Kánonjogi Tanszék vezetésével, 1925-től. Ekkor

* Elhangzott a *Pázmány Napok* keretében megrendezett *Nagy elődök emlékezte* című konferencián (Budapest, 2015. október 16) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem alapításának 380. évfordulója tiszteletére. A kutatást az OTKA K 106300 és a KAP-3.6-14/003 program támogatta.

¹ MÓRA M.: *Házassági kereseti jog a köteléki perben az egyházi jog szerint*. Budapest, 1941. v-x, különösen x.

a kánonjogi képzés nyelve a Hittudományi Karon latin volt.² Ezt azért szükséges kiemelni, mivel Baranyay Jusztin tudományos pályafutását, tizenhét évvel később, ugyanezen egyetem Jog- és Államtudományi Karán folytatta, ahol a magyar nyelven oktató Egyházi Tanszéket vezette 1942-től a tanszék 1950-ben történt megszüntetéséig, és azt követő letartóztatásáig. A Mindszenty-per egyik vádlottjaként fegyházbüntetésre ítélték, ahonnan 1956. február 26-án szabadult, de mindmáig nem rehabilitálták. A börtönévek azonban egészségi állapotát teljesen lerombolták, így 1956. június 21-én halt meg Pannonhalmán.³

2. Kánonjog–Egyházjog 1900 és 1950 között: az oktatás és annak nyomtatott anyaga

A megjelölt időszak önkényesnek is nevezhető, hiszen a kánonjog feldolgozásában, művelésében és oktatásában a tényleges változást Szent. X. Piusz pápa (1903–1914) 1904-ben indította el, amikor összehívta a Rómában szolgálatot teljesítő bíborosokat, kikérve véleményüket egy motu proprio kiadása tekintetében, amely meg is jelent 1904. március 19-én *Arduum sane munus* kezdettel,⁴ amellyel megindulhatott az első egyházi kodifikáció folyamata. Ehhez szükséges volt mindazt az anyagot feldolgozni, ami a *Corpus iuris canonici*-ből, a Trienti Zsinat (1545–1563) fegyelmi rendelkezéseiből, a pápák hivatalos aktáiban foglaltakból, továbbá a kongregációk és a Szentszék központi bíróságainak tevékenysége nyomán keletkezett állásfoglalásokból hatályban volt; elhagyva a már újra szabályozott, illetve hatályon kívül került kánonokat. Ezeket hierarchikus és tematikus egységbe rendezve, kánonokra, azon belül paragrafusokra kellett bontani.⁵ Az így elkészült, Pietro Gasparri és Serédi Jusztinián nevéhez kötődő végső szöveg, *Codex iuris canonici*-ként 1917. május 27-én XV. Benedek (1914–1922) pápa által került kihirdetésre, hatályba pedig 1918 Pünkösdjén, május 19-én lépett.⁶ Azonban – amint azt korábban láttuk – Baranyay Jusztin 1909 előtt sajtótította el az Egyház saját jogát, mégpedig Ausztriában. Ez egyértelműen a *Corpus iuris canonici* hat gyűjteményből álló anyagának szisztematikus megismerését jelentette, nem pedig a kodifikált jogot, amit később ő maga is tanított a pesti egyetem mindkét fakultásán.

Amennyiben tehát Baranyay Jusztin kánonjogi műveltségéről, majdan pedig oktatási metódusáról akarunk képek alkotni, akkor elsődlegesen – a *Corpus iuris canonici* és az évszázadok során körülötte kialakuló segédirodalom ismeretén túl (melynek

² Vö. SZUROMI SZ. A.: Az egyházi oktatás és kutatás a Pesti Egyetem szemináriumi rendszerének létrejöttétől. In: *Studia dedicata seminariis universitatis. Tanulmányok az egyetemi szemináriumokról.* (Bibliotheca Iuridica, Miscellanea 19), Budapest, 2006. 140–148.

³ SZUROMI SZ. A.: *Magyar kánonjogi bio-bibliográfia.* <http://www.kjpi.ppke.hu/bio.html> (2014.³ javított, bővített kiadás, konzultáció: 2015. október 14.).

⁴ *Acta Sanctae Sedis* 26 (1904) 549.

⁵ Vö. J. LLOBELL – E. DE LEÓN – J. NAVARRETE: *Il libro “De processibus” nella codificazione del 1917. Studi e documenti. I. Cenni storici sulla codificazione “De iudiciis in genere” il processo contenzioso ordinario e sommario, il processo di nullità del matrimonio.* (Pontificia Università della Santa Croce. Monografie Giuridiche 15) Milano, 1999.

⁶ N. ÁLVAREZ DE LAS ASTURIAS: Los dos codificaciones canónicas y su lugar en la historia. *Folia Theologica et Canonica*, II (24/16), (2013) 159–176, különösen 160–164.

értékes és gazdag állománya található meg az innsbrucki fakultás kánonjogi könyv-állományában) – Francisco Xavier Wernz S.J. hatkötetes *Ius Decretalium ad usum praelectionum in scholis textus canonici sive iuris decretalium* című monumentális munkájára kell fordítani a figyelmünket.⁷ Wernz művének kristálytisztaság szerkezete, tárgyalási módszere és forráskezelése alapvetően meghatározta – már Baranyay Jusztin tanulmányi időszaka idején – az akkori kánonjogi képzést az összes Szentszék által elismert fokozat kiállítására jogosult (legyen az teológiai vagy kánonjogi) felsőoktatási intézményben. Sőt, amennyiben összehasonlítjuk Wernz művét a későbbi *Codex iuris canonici* szerkezetével, az egyes részek, címek és alcímek tartalmi beosztásával, egyértelműen kitűnik a rokonság az első Törvénykönyv joganyagának rendezettségére és az említett kézikönyv struktúrája között. Wernz a vallásról, a Katolikus Egyházzal és annak a társadalmon belül betöltött szerepéről, valamint intézmény- és jogforrástörténetének tárgyalása után, az egyház jog általános jellegzetességeit és a kánonjogtudomány sajátosságait mutatja be. Ezt követően tárgyalja a keletkezési jogforrások kérdését, majd az egyes megismerési jogforrásokat. A második kötetben Wernz szól a szent rend egyes fokozatairól és a klerikusok kötelezségeiről és jogairól; a harmadik kötetben az Egyház küldetése, az oktatási intézmények, a tilalom alatt álló könyvek, az egyházi hivatal működése, az egyház anyagi javai és kezelése, a szerzetesi házak, a szerződések, a végrendelet és az idő jogviszonyokra gyakorolt hatása kerül bemutatásra. Ezután tér rá az szentségek kiszolgáltatásának általános szabályaira, a szerzetesrendekre, a konfraternitásokra és más egyházi társulatokra, majd az egyes szentségekre és szentelményekre. A teljes negyedik kötet a házasság kérdéskörének van szentelve, míg az ötödik az eljárásjognak, a hatodik pedig a büntetőjognak.⁸

Mindez a háttér természetesen jelleggel kihatással volt Baranyay Jusztin 1925–1942-ig tartó, latin nyelvű kánonjogi, majd 1942-től 1950-ig tartó, magyar nyelvű, egyházi jogi oktatásának metodológiájára és tartalmára. Azonban, az elsajátított ismereteken túl, felhasználta a kodifikált joghoz íródott kézikönyveket, tanulmányokat, és monográfiákat is. Ezek közül legfőbb forrásnak tekinthetjük – magának a CIC (1917) szövegén túl – Dominicus M. Prümmer O.P. *Manuale Iuris Canonici in usum clericorum praesertim illorum qui ad instituta religiosa pertinent* címmel megjelent alapvető összefoglaló művét.⁹ A munka – mint minden kortárs kézikönyv – a CIC (1917) szerkezetét követi, kiegészítve a jogforrásokról szóló bevezetéssel, mivel azok ismerete elengedhetetlen volt a hatályos egyház jog értelmezésében is. Így a kánonjog tudományának rövid definiálása után, rátér a kánonjog forrásaira és az általános normák felsorolására,¹⁰ ezt követi a személyekről szóló rész, önállóan tárgyalva a klerikusokat,

⁷ F. X. WERNZ: *Ius Decretalium ad usum praelectionum in scholis textus canonici sive iuris decretalium*, I–VI. Romae, 1905–1913.

⁸ Részletesen vö. SZUROMI SZ. A.: Serédi Jusztinián (1884–1945). In HAMZA G. – SIKLÓSI I. (szerk.): *Magyar Jogtudósok*, V. Budapest, 2015. 132–141.

⁹ D. M. PRÜMMER: *Manuale Iuris Canonici in usum clericorum praesertim illorum qui ad instituta religiosa pertinent*. Freiburg am Breisgau, 1922.³

¹⁰ PRÜMMER i. m. 9–71.

a szerzeteseket, és a világiakat.¹¹ A harmadik rész a „dolgokról” (*De rebus*) szólva kifejti a szentségekre, a szent helyek és időkre, az istentisztelet rendjére, az egyház tanítói tevékenységére és az egyház anyagi javaira vonatkozó fegyelmet.¹² Negyediként az eljárások¹³ – beleértve a szenttéavatási eljárást is – és a büntetőjog bemutatása kap helyet.¹⁴ Ez az áttekintés jól mutatja a kánonjog szerkezetének átfogó bemutatását, részletes kázusokkal – azaz jogesetekkel illusztrálva.

Ne feledjük el azonban, hogy a Pázmány Péter Tudományegyetem jog- és államtudományi, de a hittudományi képzésében is, az egyházjog, ill. a kánonjog nem foglalt el központi szerepet. Így a fentebb bemutatott kánoni jogágak közül, a középkor óta kikristályosodott egyszerűsített tartalommal került kifejtésre az egyház fegyelme. Ez magában foglalta a forrásokat, az általános jogi normákat, az egyházszerkezet bemutatását, valamint a házasságjog – mint legaktívabb kánonjogi jogterület – ismertetését. Ez egészült ki hangsúlyos arányban az állami egyházjog elemzésével a Jog- és Államtudományi Karon, amelynek az egyházjogi tanszéken történő tárgyalása követte a német jogi hagyományokat. A kéziratos jegyzetek tanúsága szerint Baranyay Jusztin ezen a téren nagyon alapos és széleskörű ismeretekkel rendelkezett, és előadásaihoz felhasználta mind az osztrák, mind a német példákat.

3. Baranyay Jusztin írásai és hatása

Amint korábban már utaltunk rá, kevés írása jelent meg nyomtatásban. Ezek jól mutatják széleskörű kulturális érdeklődését, hiszen mind a magyar drámairodalom helyzetéről, mind a magyar színházi életéről is publikált.¹⁵ Rövid írásai leginkább a kortárs, és az egyházi társadalmat leginkább foglalkoztató kérdéskörökben jelentek meg.

Azonban azt is tudjuk tanítványainak visszaemlékezéseiből, hogy előadásai nagy hatással voltak hallgatóságára, és ezáltal sokakban keltette fel a kánonjog, mint az Egyház önálló belső jogrendszere iránti érdeklődést. Erre maga Bánk József (†2002) is utal, aki tanítványból, a budapesti egyetem Kánonjogi Tanszékén utódja lett korábbi mesterének 1964-ig.¹⁶ Az a néhány, szakkánonjogi írása, amelyet nyomtatásban olvashatunk, érthetővé teszi számunkra az egyetemi ifjúságra gyakorolt hatását.

Ezek közül az írások közül, első helyen említjük az 1934-ben megjelent „Az egyház egyetemi törvénye” című művét.¹⁷ Ezt a munkáját Baranyay Jusztin XI. Piusz pápa (1922–1939) felsőoktatási reformja bemutatásának szentelte. Az apostoli konstitúció

¹¹ PRÜMMER i. m. 71–359.

¹² PRÜMMER i. m. 359–534.

¹³ PRÜMMER i. m. 535–623.

¹⁴ PRÜMMER i. m. 623–677.

¹⁵ BARANYAY J.: Színházaink hanyatlása. *Katholikus Szemle*, 4., (1900) 929–942.; BARANYAY J.: Színházaink és drámairodalmunk. *Katholikus Szemle*, 6., (1902) 963–970.

¹⁶ SZUROMI Sz. A.: Bánk József érsek-püspök kánonjogászai munkája. *Jogtörténeti Szemle*, 2., (2009) 58–60., különösen 58.

¹⁷ BARANYAY J.: Az egyház egyetemi törvénye. *Theologia*, 1., (1934) 42–53.

Deus scientiarum Dominus kezdettel került kihirdetésre, 1931. május 24-én.¹⁸ Az új jogszabály a teológiai, filozófiai és a kánonjogi képzés megerősítését tűzte ki célul, a szenttudományokat oktató egyetemeken. Érdemes figyelemmel kísérni Baranyay professzornak a téma feldolgozásához alkalmazott szerkezeti felépítését. Az általános történelmi bevezető után első kérdésként a kiadott jogforrás műfajáról és formai jellegzetességeiről tárgyal, azaz besorolja a CIC (1917) szerkezetének megfelelő, egyházi törvényekre vonatkozó kritériumrendszerbe.¹⁹ Második pontként – miután a külső jogi jelleget kellően elemezte – áttér a belső, azaz a tartalmi kérdés feltételére, vagyis a hittudományok egyetemi oktatásának céljára.²⁰ Ezt követi az alapvető – a törvény alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges – módszertani kérdések bemutatása.²¹ Végül – mindennek alapján – a megreformált tananyagot és szigorlatokat összegzi.²² A dokumentum kapcsán megjelent írást, nem szabad pusztán egy egyházi jogszabály ismertetésének gondolnunk. A *Deus scientiarum Dominus* egy olyan időszakban – a két világháború között – hangsúlyozta ki az egyház belső joga kellő képzésének megerősítését, amikor az egyház helyzete egész Európában jelentősen romlott, valamint a 19. század végi konkordátumokban rögzített állam–egyház kapcsolatrendszer nemzetközi garanciája ellenére, nagyon gyakorivá vált a konkordátumban garantált jogok megsértése, vagy megsértésének hallgatólagos tűrése az egyes államok részéről.²³ Éppen ezért fontos, hogy Baranyay Jusztin, jó jogérzéssel a konstitúció formai és tartalmi szempontjait vizsgálja először, amely világos útmutatás a kánonjog által garantált egyházi autonómiára vonatkozó alapelvek felsőoktatási szinten történő átadásának szükségességére. Ezzel segítve az omladozó jogalkalmazás megerősítését.

Érdemes egy pillantást vetnünk Baranyay professzor egy másik művére, amely *A kánoni jog szerepe és jelentősége a jogtudományok világában* címmel jelent meg Budapesten, 1941-ben, mint a Magyar Jogászegylet Egyházi Jogi Szakosztályának kiadványa.²⁴ Ebben a művében a szerző nem a megszokott érvelési módszert alkalmazza. Nem a római jogi gyökerekre, a *ius commune* által a kánonjogból átvett állami jogtechnikai eszközökre és a kontinentális jogrendszereknek az egyház jogával való szoros kapcsolatára hívja fel a figyelmet, hanem mindössze a 19. századi állam és egyház közötti kapcsolatokat elemzi a legkiemelkedőbb német egyházi jogi szaktekin-télyeken keresztül. Paul Hinschius (†1898), Ulrich Stutz (†1938) munkáinak ismerte-

¹⁸ PIUS XI, Const. Ap. *Deus scientiarum Dominus* (24 mai. 1931): *Acta Apostolicae Sedis*, 23., (1931) 241–262.

¹⁹ BARANYAY (1934) i. m. 43–45.

²⁰ BARANYAY (1934) i. m. 45–48.

²¹ BARANYAY (1934) i. m. 48–50.

²² BARANYAY (1934) i. m. 50–53.

²³ Vö. F. MARCHISANO: La legislazione accademica ecclesiastica. Dalla Costituzione Apostolica “*Deus Scientiarum Dominus*” alla Costituzione Apostolica *Sapientia Christiana*. *Seminarium*, 20., (1980) 332–351.

²⁴ BARANYAY J.: A kánoni jog szerepe és jelentősége a jogtudományok világában. *Magyar Jogászegyleti Értekezések*, 2., (1941/április) 3–11.

tése és érvelésük felvázolása²⁵ biztos konklúzióra vezet: a jogtudományok hiteles és magas szintű művelése, nem nélkülözheti a kánonjog beható ismertetét, metodológiáját és jogelméleti koncepcióját.²⁶

Baranyay Jusztin professzor keze alatt 1925 és 1942 között megszületett disszertációk magas száma és változatos témái kellően alátámasztják a széles látókörű tudós és szakterületén – tanítványai körében is – komolyan megbecsült egyetemi oktatói és témavezetői munkáját. Az említett időszakban megvédett disszertációk kronologikusan a következők voltak:²⁷

- 1925: Balázs László: *Az új Codex és a perbeli bizonyítás*; Korponay Sándor: *A királyi adományból származó magyar róm. Katholikus egyházi beneficiumok vagyoni jogi állása*; Kosztka László: *De decretali de libris recipiendis et non recipiendis. Textum recensuit, annotationibus auxit, tractatum literario-historico-criticum subiecit*; ifj. Péteri Ferenc: *Egyház és állam szétválasztása. A szellemi mozgalom áttekintése és kritikája*; Pintér László: *A vegyesházasságok rendezése Magyarországon a XIX. századig*; Sümegi Mihály: *A magyar királyság viszonya az egyházzal, különös tekintettel a főkegyúri jogra*; Traub István: *Volt-e az ősegyházban jog és alkotmány?*; Ulviczky Ferenc: *De consensu matrimoniali C.J.C. Lib. III. Cap. V. cc. 1081-1093*; Ziskó Ernő: *A törvényhozó hatalom fejlődésének története, szervezete, hatásköre.*
- 1926: Borovics József: *Az egyházi és nem egyházi fenyték az ókorban*; Ebner-Rupp Géza: *A magyar püspökök kinevezésének joga kánonjogi szempontból*; Szlaboczký Pál: *A káptalanok jogállása.*
- 1927: Bartók Ödön: *Az egyház és állam közti viszony történeti kialakulása*; Csomor János: *A káptalanok*; Mák Antal: *A magyar hercegprímás jogállása s annak kifejlődése*; Miklós József: *Gratian Decretumának jogi értéke*; Szabó István: *A magyar király javadalomadományozási joga.*
- 1928: Bursch Elek Károly: *Az egyház és állam viszonyáról különös tekintettel az utódállamokra*; Gáspár Pál: *A múlt század negyvenes éveinek vegyesházasságjogi irodalma*; Hajdu János: *Szent István egyházi jogi fontossága, különös tekintettel a főkegyúri jog eredetére*; Hálnek Béla: *De requisitis in subiecto sacras ordinationis*; Tari József, *Az előzetes cenzúra és könyvtilalom az egyházban.*
- 1929: Dsida Elemér: *A magánkegyúri jog történeti fejlődése és jelenlegi helyzete, különös tekintettel a magyarországi viszonyokra*; Galló Béla: *A magyar király főpapkinevezési joga*; Nagy Ferenc: *A katolikus egyházi vagyoni jog alapelvei*; Tordy Géza: *A király által adományozott ingatlanok jogi természete Magyarországon.*
- 1930: Kayos György: *A pápai követekről.*
- 1931: Eigner Ferenc: *Egyház és állam*; Forintos Géza: *A római katolikus egyházi adóztatás Magyarországon.*

²⁵ BARANYAY (1941) i. m. 4–7.

²⁶ BARANYAY (1941) i. m. 9–10.

²⁷ Részletesen vö. SZUROMI (2006) i. m. 140–148., különösen 142–146.

- 1932: Folláth Ádám: *Államvallás-e a katolikus vallás Magyarországon*; Steindl Emil: *A római Katolikus egyház büntető és magánjogi igazságszolgáltatásának fejlődése különös tekintettel Magyarországra*; Tóth István: *Az állam és az egyház viszonya különös tekintettel a római katolikus egyházra*.
- 1933: Dauner József: *A bizonyítás a decretalis jogi perben*; Debreczy Béla: *Az erdélyi katolikus autonómia*; Koós György: *A szerzetesrendek megalapítása és fejlődése*; Héjjas István: *A vallás jelentősége és szerepe*; Tóth Béla: *A budapesti katolikus egyházközségek adórendszere*.
- 1934: Dr. Móra Mihály: *Az ítéletvégrehajtásával kapcsolatos fő kérdések. A Codex Iuris Canonici alapján figyelemmel a régi jogra is*; Sarozs Rudolf: *A lateráni szerződés értelmezése*.
- 1935: Budai János: *A főkegyúri jog a magyar kánonistáknál és közjogászoknál a jozefinizmus korában*; Németh István: *A Győri káptalandombi plébánia jogtörténet fejlődése és különleges jogi helyzete*.
- 1937: Benczik Lajos: *A plébánia feladatáról, javadalmáról és korszerűségéről*; Jaczó László: *Az egyházi reform VII. Gergely korában*.
- 1938: Bittenbinder Miklós: *Az egyház és állam viszonya a XIII. és XIV. század fordulóján az állambölcseleknél és a kánonistáknál*; Gyetvai Péter: *A vallás körüli felségjogok (jura circa sacra) a magyar közjogászoknál és kánonistáknál*; Kovács István: *A magánkegyúri jog kialakulása*.
- 1939: Bónis György: *Szent István törvényeinek önállósága*; Demel Iván: *A személyválogatás erkölcsi megítélése a plébánosi javadalom betöltésénél*; Keresztury József: *A lateráni megegyezés 1929. február 11-én*; Lipics József: *Világiak szerepe az egyházi vagyongazdálkodásban. A volt erdélyi római katolikus státus és francia associations culturelles kánonjogi rendezése*; Szilas József: *A káplánnevezés*.
- 1940: Kopcsányi Miklós: *„Ad nutum” kifejezés története és jogi értelme*; Parniczky Mihály: *A magyar ius regium az árpád-házi királyok korában*; Szabados Béla, ifj.: *A magyar magánkegyúri jog a középkorban*.
- 1941: Jaszovszky László: *A római Szentszék és az Olasz királyság kibékülésének egyházi jogi- és nemzetközi jogi vonatkozásai*; Kelemen István: *A kegyúri jog*; Mester István: *A világi jog hatályossága az egyházi jog területén*; Szőke Péter: *A katolikus autonómia Magyarországon*.
- 1942: Balogh Imre: *Szent István király apostoli követsége*; Berényi Szilárd: *A katolikus autonómia és az egyházközségek*; Kubinyi György: *Szerzetesek és világi javadalmak*; Sarkady Béla: *A városok kegyurasága, különös tekintettel Budapest kegyuraságára*.

Epilógus

Az Alkotmány 54. §-a nyomán és az Elnöki Tanács 1950. évi 23. törvényerejű rendelete értelmében, 1950. augusztus 30-án nemcsak a Hittudományi Kart választották le a pesti egyetemről, hanem megszüntették az egyetem Jog- és Államtudományi Karának Egyházzjogi Tanszékét is. A tanszék ajtáját, Baranyay Jusztin kérésére – letartóztatása miatt – tanársegéde, Erdő Sándor zárta be.

Negyvenhat évvel később, 1996-ban, Pio Laghi bíboros, a Nevelésügyi Kongregáció akkori prefektusa személyesen mutatta be a fakultási jogú Kánonjogi Intézet Szentészék által kibocsátott alapító okiratát (975/96, 1996. XI. 30)²⁸ a Központi Papnevelő Intézet földszinti dísztermében.²⁹ Erdő Péter, az újonnan megnyílt Intézet elnöke pedig köszöntőjét ezekkel a szavakkal zárta: „Soha nem gondoltam, hogy én fogom kinyitni azt az ajtót, amit édesapám kényszerből bezárt.”

²⁸ P. LAGHI: Discorso per l'inaugurazione dell'anno accademico dell'Istituto di Diritto Canonico dell'Università Cattolica Péter Pázmány di Budapest. *Folia Theologica*, 8., (1997) 5–11.

²⁹ Sz. A. SZUROMI: Il quindicesimo anniversario dell'Istituto di Diritto Canonico “ad instar facultatis” dell'Università Cattolica Pázmány Péter. In: Sz. A. SZUROMI (a cura di): *Il quindicesimo anniversario dell'Istituto di Diritto Canonico “ad instar facultatis” dell'Università Cattolica Pázmány Péter*. Budapest, 2011. 5–7, különösen 5.; vö. ERDŐ P.: *Egyházjog*. (Szent István Kézikönyvek 7) Budapest, SZIT, 2014.⁵ 702.